

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

«TASDIQLAYMAN»

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo'yicha prorektor

K.A. Samiyev

2025 -yil

10.00.08 – Folklorshunoslik

ixtisosligi bo'yicha tayanch doktorantura (PhD)ga kirish imtihoni
DASTURI

DASTURI

Buxoro – 2025

Dastur Buxoro davlat universiteti Kengashining 2025-yil 5-
Centr dagi 2-sonli yig'ilishida muhokama qilinib, foydalanishga
tavsiya etilgan.

Tuzuvchilar:

D.Rajabov – filologiya fanlari doktori (DSc),
professor, o'zbek tili va adabiyoti kafedrasi mudiri

D.O'rayeva – filologiya fanlari doktori, professor,
o'zbek tili va adabiyoti kafedrasi professori

Taqrizchilar:

L.To'rayeva – filologiya fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), o'zbek tili va adabiyoti kafedrasi
dotsenti.

R.Rajabova – bo'yicha falsafa doktori (PhD),
dotsent, o'zbek tili va adabiyoti kafedrasi dotsenti.

Dastur Buxoro davlat univrsitetining Ilmiy kengashida ko'rib chiqilgan va
tasdiqlangan (28 10 2025- yil 3 - sonli majlis bayoni)

73. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 7-жилд. “Алибек билан Болибек” (достонлар). Нашрга тайёрловчи: М.Жўраев. Масъул муҳаррир: Э.Очилов. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2015.

74. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 8-жилд. “Соҳибқирон” / достонлар (Ислом шоир Назар ўғли, Умир шоир Сафаров, Бўри бахши Аҳмедов вариантлари). Нашрга тайёрловчилар: М.Жўраев, М.Жўраева. Масъул муҳаррир: Т.Мирзаев. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2016.

75. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 9-жилд. “Кунтуғмиш” (ишкий-романик достонлар). Эргаш Жуманбулбул ўғлининг “Кунтуғмиш”, Нурмон Абдувой ўғлининг “Кунтуғмиш полвон”, Бекмурод Жўрабой ўғлининг “Холбека”, Ислом шоир Назар ўғлининг “Кунтуғмиш ва Холбека” достонлари. Нашрга тайёрловчилар: **Х.Зарифов, З.Хусанова, М.Жўраев**. Масъул муҳаррир: **Т.Мирзаев**. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2016. – 556 б.

76. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 10-жилд. “Алпомиш” (ўзбек халқ қаҳрамонлик достонлари). Бекмурод Жўрабой ўғли ва Эгамберди Олломурод ўғли вариантлари (нашрга тайёрловчилар: **Т.Мирзаев, Б.Мирзаева**). Масъул муҳаррир: **М.Жўраев**. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2016. – 512 б.

1. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 100 жилдлик. 11-жилд. “Рустамхон” (достонлар). Нашрга тайёрловчилар **Х.Зарифов, Ж.Эшонқулов**. Масъул муҳаррир **М.Жўраев**. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги НМИК, 1918. – 528 б.

2. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 100 жилдлик. 12-жилд. “Орзигул” (достонлар). Нашрга тайёрловчилар **М.Жўраев, М.Жўраева**. Масъул муҳаррир **Т.Мирзаев**. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги НМИК, 1918. – 604 б.

3. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 100 жилдлик. 13-жилд. “Қорақўз ойим” (достонлар). Нашрга тайёрловчи **М.Жўраев**. Масъул муҳаррир **Т.Мирзаев**. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги НМИК, 1918. – 600 б.

4. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 100 жилдлик. 14-жилд. “Якка Аҳмад” (достонлар). Нашрга тайёрловчи ва сўзбоши муаллифлари **Т.Мирзаев, Ж.Эшонқулов**. Масъул муҳаррир **М.Жўраев**. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги НМИУ, 2019.

77. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 100 жилдлик. 15-жилд: “Ёзи билан Зебо” (достонлар). Нашрга тайёрловчи ва сўзбоши муаллифи **М.Жўраев**. Масъул муҳаррир **Т.Мирзаев**. – Тошкент: Фафур Фулом номидаги НМИУ, 2019.

78. О‘zbek xalq maqollari (Сўзбоши муаллифи ва тузувчилар **Т.Мирзаев, А.Мусақулов, Б.Саримсоқов**). – Тошкент: Шарқ, 2012. 512 бет. Қайта нашри: 2013, 2014.

79. Ҳикояти Гўрўғли султон (нашрга тайёрловчи ва сўзбоши муаллифи: **Т.Мирзаев**). – Тошкент: Адабиёт учқуни, 2013. – 240 б.

KIRISH

О‘zbek xalq ijodiyoti ajdodlarimizning ko‘p asrlik badiiy tafakkur durdonalari o‘zida mujassamlashtirgan bebaho milliy qadriyatlardan biri sanaladi. Folklor asarlari asrlar davomida xalqimizni yuksak ma‘naviy komillik ruhida tarbiyalashdek ezgu maqsadga xizmat qilib kelgan. Jonli og‘zaki an‘anada yaratilib, rivojlanib kelgan ana shu badiiy qadriyatlarni to‘plash, folklor asarlarini arxivlashtirish, uning eng yaxshi namunalarini nashr etish, ilmiy o‘rganish va ommalashtirish folklorshunoslikning asosiy maqsadini tashkil etadi.

10.00.08 – Folklorshunoslik ixtisosligi bo‘yicha tuzilgan malakaviy imtihon dasturi folklorshunoslik tarixi, xalq og‘zaki ijodining o‘ziga xos xususiyatlari, folklorlarda tur va janrlar hamda ularning badiiyati, mustaqillik davri folklorining o‘ziga xos xususiyatlari kabi xalq og‘zaki ijodida muhim hisoblangan ilmiy-nazariy masalalarini qamrab oladi. Dastur ilmiy darajaga talabgorning yuqori bilim va malakaga ega mutaxassis bo‘lishi uchun zarur harnda muhim ilmiy-nazariy manbalar asosida tuzildi.

Folklorshunoslikka oid ilk qaydlar XI asrning ulug‘ tilshunosi Mahmud Koshg‘ariyning “Devonu lug‘otit turk” asarida mavjuddir. Shuningdek, Narshaxiy, Rabg‘uziy, Alisher Navoiy, Bobur, Shayx Sulaymon Buxoriy, Abulg‘oziy kabi shoir va olimlar ham folklor namunalarini yozib olib, o‘z asarlariga kiritishga muayyan hissa qo‘shganlar.

XX asrning 20-yillarida atoqli olim Hodi Zarifovning fundamental tadqiqotlari bilan o‘zbek folklorshunosligining nazariy asoslari yaratildi va badiiy merosni o‘rganishga bag‘ishlangan bu yo‘nalish alohida mustaqil fan sifatida shakllandi.

O‘zbek folklorshunosligi ko‘p tarmoqli fan yo‘nalishi bo‘lib, hozirgi kunda uning eposshunoslik, ertakshunoslik, qo‘shiqshunoslik, musiqa folklorshunosligi kabi bir qator fundamental tadqiqot yo‘nalishlariga ega. Shuningdek, horzirga qadar mifologiya va qadimgi davr folklori, o‘zbek folklorining tarixiy taraqqiyoti, marosim folklori, bolalar folklori, xalq lirikasi, folklor va yozma adabiyot munosabati, o‘zbek folklorining epik janrlar tizimi, xalq dostonchiligi, dostonchilik maktablari va ularning epik an‘analari, turkiy xalqlar folklorining o‘zaro aloqalari va folklorlarda janrlararo munosabatlar, og‘zaki teatr va xalq tomosha san‘ati, xalq musiqasi va an‘naviy raqs san‘atini o‘rganishga doir qator tadqiqotlar silsilasi yuzaga kelgan.

O‘zbek folklorshunoslari xalq og‘zaki badiiy ijodi asarlarini to‘plash va tadqiq etish bilan shug‘ullanibgina qolmasdan, folklor namunalarini nashr qilish borasida ham salmoqli natijalarga erishdilar. «O‘zbek xalq dostonlari» silsilasida nashr etilgan qator epik asarlar, «O‘zbek xalq ijodi» ko‘pjildiligi qirqa yaqin tomlari chop ettirilganligi, shuningdek, o‘zbek xalq maqollarining ikki jildlik akademik nashri, «Alpomish» dostonining akademik nashri, keng kitobxonlar ommasiga mo‘ljallangan ko‘plab alohida nashrlar buning yaqqol dalilidir.

“Folklorshunoslik” ixtisosligi bo‘yicha nomzodlik minimumi imtihoni topshiruvchi talabgorlar bu fanning asosiy maqsadi va vazifalari, mohiyati, o‘ziga xos ilmiy mezonlari va kriteriyalari, folklorshunoslikdagi asosiy ilmiy metodlar va

ilmiy maktablar, hozirgi kunga qadar erishilgan asosiy natijalar, o'zbek folklorini mustaqillik davrida o'rganishning yangicha tamoyillari va bu fanning istiqbollari haqida chuqur bilimga ega bo'lishlari lozim.

Shuning uchun ham "Folklorshunoslik" ixtisosligi bo'yicha tuzilgan mazkur dastur o'zbek folklorshunosligining shakllanish tarixi, asosiy taraqqiyot yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari, yetakchi ilmiy maktablarning nazariy mezonlari, xalq badiiy ijodiyotini o'rganishning ahamiyati va mohiyati, folklor janrlarini tadqiq etish borasida erishilgan asosiy natijalar tahlili asosida yaratildi.

59. Эшонкул Жаббор. Фольклор: образ ва талқин. -Қарши: Насаф, 1999. 160 б.

60. Эшонкул Жаббор. Эпик тафаккур тадрижи. Монография. -Тошкент: Фан, 2006. -122 б.

61. Эшонкул Жаббор. Ўзбек фольклорида туш ва унинг бадий талқини. -Тошкент: Фан, 2011. - 304 б.

62. Юсупов Ж. Хоразм эртаклари поэтикаси. Монография. - Урганч, 2005.

63. Ўзбек фольклоршунослиги масалалари. 1-китоб. Атоқли ўзбек фольклоршуноси Тўра Мирзаев таваллудининг 70 йиллигига бағишланган илмий мақолалар тўплами). - Тошкент, 2006, 9 б.т.

64. Ўзбек фольклоршунослиги масалалари. 2-китоб. Таниқли фольклоршунос олим Охунжон Сафаров таваллудининг 70 йиллигига бағишланган илмий мақолалар тўплами). - Тошкент: Фан, 2010, 9,5 б.т.

65. Ўзбек фольклоршунослиги масалалари. 3-китоб. Масъул муҳаррир: М.Жўраев. - Тошкент: Фан, 2010. 12,5 б.т.

66. Ўзбек фольклоршунослиги масалалари. 4-китоб. Масъул муҳаррир: М.Жўраев. - Тошкент: Фан, 2011. 10 б.т.

67. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 1-жилд. "Алпомиш" достони (Фозил Йўлдош ўғли варианты). Нашрга тайёрловчи: Ҳ.Зарифов, Т.Мирзаев. Масъул муҳаррир: М.Жўраев. - Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2015.

68. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 2-жилд. "Юсуф билан Аҳмад" достони (Мухаммадқул Жонмурод ўғли Пўлкан ва Фозил Йўлдош ўғли варианты). Нашрга тайёрловчи: М.Жўраев. Масъул муҳаррир: Э.Очилов. - Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2015.

69. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 3-жилд. "Қиронхон" достони (Мухаммадқул Жонмурод ўғли Пўлкан ва Жолғош Жоссоқ ўғли варианты). Нашрга тайёрловчи: М.Жўраев. Масъул муҳаррир: Э.Очилов. - Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2015. - 648 бет.

70. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 4-жилд. "Алпомиш" достони (Мухаммадқул Жонмурод ўғли Пўлкан ва Эргаш Жуманбулбул ўғли, Бердиёр Пиримқул ўғли, Саидмурод Паноҳ ўғли вариантлари). Нашрга тайёрловчи: Т.Мирзаев. Масъул муҳаррир: М.Жўраев. - Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2015.

71. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 5-жилд. "Ширин билан Шакар" (достонлар). Айтувчи: Фозил Йўлдош ўғли. Нашрга тайёрловчилар: М.Шайхзода, М.Жўраев, М.Жўраева, З.Йўлдошева. Масъул муҳаррир Р.Баракаев. - Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2015. 540 бет.

72. Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари. 6-жилд. "Эрали билан Шерали" достони (Ислом шоир Назар ўғли варианты). Нашрга тайёрловчи: Т.Мирзаев, Б.Мирзаева. Масъул муҳаррир: М.Жўраев. - Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-матба ижодий уйи, 2015. 404 бет.

36. Имомов К. Ўзбек халқ эртақларининг таснифи // Ўзбек тили ва адабиёти. – Тошкент, 1993. – 1-сон. – Б.21-26.
37. Имомов К. Майший эртақларининг асосий хусусиятлари ва таснифи // Ўзбек тили ва адабиёти. – Тошкент, 1995. – 1-сон. – Б.30-35.
38. Имомов К. Ўзбек халқ насри жанрлари таснифи // Ўзбек тили ва адабиёти. – Тошкент, 1998. – 1-сон. – Б.45-50.
39. Имомов К. Халқ ривоятларининг жанр белгилари // Ўзбек тили ва адабиёти. – Тошкент, 2005. – 1-сон. – Б.51-55.
40. Имомов К. Ўзбек халқ насри поэтикаси. Масъул муҳаррир: Т.Мирзаев. – Тошкент: Фан, 2008, 13 б.т.
41. Мадаев О. “Алпомиш” достони матнини ўрганиш методикаси. – Тошкент, 1998.
42. Мадаев О. “Алпомиш” билан суҳбат. – Тошкент, 1999.
43. Мадаев О. Ўзбек халқ оғзаки поэтик ижоди. – Тошкент, 2001.
44. Мелетинский Е.М. Поэтика мифа. – М.: Наука, ГРВЛ, 1995 (2-е изд.).
45. Мирзаев Т. «Алпомиш» қаҳрамонлик эпоси ва ўзбек достонлари // «Алпомиш». – Тошкент: Фан, 1999. – Б.7–49.
46. Мирзаев Т. Эпос и сказитель. – Ташкент: Фан, 2008.
47. Mirzaev T., Safarov O., O'rayeva D. O'zbek xalq og'zaki ijodi xrestomatiyasi. – Toshkent: Aloqachi, 2008. 35 b.t.
48. Мирзаев Т. Ҳоди Зариф суҳбатлари. – Тошкент: Шарқаса корхонаси, 2013. – 383 б.
49. Мирзаев Т., Турдимов Ш., Жўраев М., Эшонқулов Ж., Тилавов А. Ўзбек фольклори (дарслик). – Тошкент: Тафаккур бўстони, 2020. – 240 бет.
50. Мусақулов А. Ўзбек халқ лирикаси. Масъул муҳаррир: Т.Мирзаев. – Тошкент: Фан, 2010, 22 б.т.
51. Муҳаммаднодир Саидов – маърифат фидойиси. – Тошкент: Мумтоз сўз, 2009.
52. Наврўз тароналари (наврўз байрами ва баҳорий удумлар билан боғлиқ ўзбек халқ кўшиқлари). Тўплаб, нашрга тайёрловчи, сўзбоши ва изоҳлар муаллифи: М.Жўраев. – Тошкент: Камалак, 2016. 96 бет.
53. Наврўз кўшиқлари. Тўплаб, нашрга тайёрловчилар ва сўнгсўз муаллифлари: Ш.Турдимов, Жаббор Эшонқул. – Тошкент: Ўзбекистон, 2010, 7 б.т.
54. Нурмуродова Б. Фольклорга оид мақолалар библиографияси. Масъул муҳаррир: М.Жўраев. – Тошкент: Фан, 2008, 6 б.т.
55. Сафаров О. О'zbek xalq og'zaki ijodi. Universitetlar va pedagogika institutlarining filologiya fakulteti bakalavrlari uchun darslik. - Toshkent: 2010.
56. Турдимов Ш. «Гўрўғли» достонларининг генезис ива тадрижий боскичлари. – Тошкент: Фан, 2011. – 240 б.
57. Турдимов Ш. Этнос ва эпос. – Тошкент: Ўзбекистон, 2012. – 96 б.
58. Тўй муборақ, ёр-ёр. Ўзбек халқ никоҳ тўйи маросими кўшиқлари. Тўплаб, нашрга тайёрловчи: О.Сафаров. – Тошкент: Маънавият, 2000.

Asosiy qism

Folklorshunoslik metodologiyasi. Dasturning metodologik asosini O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.Mirziyoevning badiiy adabiyot, madaniyat va san'atni yanada rivojlantirish, ayniqsa, baxshichilik san'atini saqlab qolish, taraqqiy ettirish va bu sohada ustoz-shogirdlik aloqalarini uzviy davom ettirish doir nazariy qarashlari tashkil etadi.

Bundan tashqari taniqli o'zbek va jahon folklorshunos olimlarining tadqiqotlari, ilmiy qarashlari, tadqiqotlari mazkur dastur uchun ilmiy-nazariy manba vazifasini o'taydi. Dasturning maqsad va vazifasidan kelib chiqqan holda xalq og'zaki ijodini o'rganuvchi ilmiy metodlarlar, jumladan tarixiy-qiyosiy, qiyosiy-tipologik, struktural, lingvopoetik, ruhiy tahlil, semiotik tahlil kabi metodlaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Milliy qadriyatlarining tiklanishi ma'naviy yuksalishning muhim omillaridan biri. Folklor – xalq ruhiyati, milliy o'ziga xosligi, mentalitetini aks ettiruvchi badiiy qadriyat sifatida. Milliy istiqlol mafkurasi va uning tamoyillari. Navro'z bayramining bayta tiklanishi xalqimiz azaliy qadriyatlarining tantanasi ekanligi. Mustaqillik davrida Nomoddiy merosga munosabat masalasining eng murim jihatlari. Xalqimizning kelajagi, eng avvalo, uning o'ziga, ma'naviy qadriyati va milliy ongining ijodiy kuchiga bog'liq. O'zbek xalqining o'ziga xosligi uning bosib o'tgan tarixiy yo'lida, benazir ajdodlari yaratgan o'lmas ilmiy va adabiy merosida, xalq tomonidan yaratilgan urf-odat va ma'naviy xazinasida namoyon bo'lishi. “Milliy tiklanishdan milliy yuksalish sari” g'oyasining xalq ijodi an'alarini o'rganishdagi ahamiyati. Prezident Sh.Mirziyoevning 2019 yilda Termiz shahrida bo'lib o'tgan xalqaro baxshilar festivalida so'zlagan nutqida bayon etilgan “folklor san'ati, ta'bir joiz bo'lsa, bu – insoniyatning bolalik qo'shig'idir” degan fikrning tahlili. Prezident Sh.Mirziyoev asarlarida bayon etilgan nazariy qarashlar va ustuvor kontseptsionalarning o'zbek folklorini tadqiq etishdagi ahamiyati hamda xalqimiz yaratgan badiiy qadriyatlarining dunyo sivilizatsiyasi tizimidagi o'mini belgilashdagi roli.

Folklorshunoslikning maqsadi va vazifalari

Folklorshunoslikning xalq ijodiyotini o'rganuvchi fan sifatidagi o'ziga xos xususiyatlari va belgilari. Xalq og'zaki badiiy ijodiyotining o'ziga xos xususiyatlari, poetik tabiati, janrlar tarkibi, badiiyati va folklori o'rganishning ahamiyati. Folklorshunoslikning predmeti, asosiy maqsadi va vazifalari. Folklor asarlarini yozib olish, arxivlashtirish va kataloglashtirish usullari. Folklor arxivini shakllantirishning ilmiy printsiplari. Xalq ijodi asarlarini nashrga tayyorlash mezonlari, folklor asarlarining ommaviy va ilmiy-akademik nashrlari. Folklori o'rganishning ma'naviy qadriyatlar tizimini rivojlantirish, to'plab, targ'ib etish va tadqiq qilishdagi roli.

Folklorshunoslikdagi asosiy ilmiy maktablar va ularning yetakchi ilmiy metodlari

Xalq ogʻzaki badiiy ijodiyotini oʻrganishni oʻz oldiga maqsad qilib qoʻygan ilmiy yoʻnalishning yuzaga kelishi. Jahon folklorshunosligining shakllanishi, taraqqiyot yoʻllari, asosiy maktablari va ilgʻor nazariy qarashlari. Folklorshunoslikning asosiy ilmiy tamoyillari. Folklorshunoslikdagi asosiy ilmiy maktablar va ustuvor ilmiy yoʻnalishlar, ularning oʻziga xos ilmiy qarashlari. Folklorshunoslikning rivojlanish yoʻllari va bosqichlari.

Folklorshunoslikda mifologik, tarixiy, antropologik maktablar, syujetlarning koʻchib yurishi nazariyasi. Folklorshunoslikda Fin maktabi va uning asosiy ilmiy natijalari. Yevropa folklorshunosligi va uning oʻzbek folklorshunosligi taraqqiyotida tutgan oʻrni. Hozirgi zamon jahon folklorshunosligining yetakchi tamoyillari. Dunyo folklorshunosligidagi yetakchi ilmiy maktablar yaratgan nazariy qarashlarning oʻzbek xalq ogʻzaki badiiy ijodiyotini oʻrganishdagi ahamiyati. Oʻzbek folklorshunosligi maktabining jahon folklorshunosligi taraqqiyotida tutgan oʻrni.

Folklorshunoslikda mifologik maktab va uning asosiy ilmiy kontseptsionalari

Dunyo folklorshunosligi tarixida mifologik maktabning shakllanish tarixi, manbalari va oʻziga xos taraqqiyot yoʻli. Aka-uka Grimmlar ijodiy faoliyati va mifologik maktabning yuzaga kelishi. Mifologik maktabning asosiy yoʻnalishlari. Mifologik maktab ilgari surgan ilmiy kontseptsionalar mohiyati. Mif va uning folklorshunoslar tomonidan talqin qilinishi. Mifologik tasavvur va badiiy tafakkur. Mifologiyaning tabiati, tarkibi va uning insoniyat tafakkuri rivojidagi roli.

Mifologik maktab vakillari tomonidan folklor asarlarini tahlil qilish metodlari. Bu ilmiy maktab vakillarining asosiy yutuqlari, ularning nazariy qarashlaridagi ilgʻor yoʻnalishlar va baʼzi bir ilmiy chalkashliklar. Yevropa va rus folklorshunosligida mifologik maktab nazariyalarining talqini. Mifologik maktabning yetakchi yoʻnalishlari va ular ilgari surgan nazariy qarashlarning folklorshunoslik tarixidagi ahamiyati. Jahon folklorshunosligi taraqqiyotida mifologik maktabning tutgan oʻrni.

Mif mohiyati va tasnifi. Mif va epik janrlar diffuziyasi. Oʻzbek folklorshunosligida mifologiyaning oʻrganilishi. Gʻ.Akramov va oʻzbek mifshunosligi. Oʻzbek mifologiyasini oʻrganishda M.Joʻraev tadqiqotlarining oʻrni. "Avesto" va oʻzbek mifologiyasi. Oʻzbek xalq dostonlarida mifologik obrazlar. Mif va uning oʻzbek folklori epik motivlarining oʻzagi sifatidagi mohiyati. Qahramonning gʻayrioddiy tugʻilishi, epik shart, sinov kabi motivlarning mifologik asoslari. Mifologik tasavvurlarning folklor janrlaridagi talqini. Mif va ertak, mif va doston, mif va qoʻshiq, mif va marosim, mif va afsona. Mifologiyaning epik syujetlar genezisida tutgan oʻrni. Yozma adabiyotdagi "mifologizmlar".

Folklorshunoslikda "tarixiy maktab" nazariyasining oʻrni

16. Аромат расцветающих роз. Фольклор и литературные памятники Узбекистана. Составители и авторы вступительной статьи: Т.Мирзаев, Ф.Хамраев. Автор комментариев и словарей: Ф.Хамраев. – М.: Художественная литературы, 2011. – 24,78 п.л.

17. Галиев Ш. Ўзбек болалар ўйин фольклори. – Тошкент: Фан, 1998.

18. Гўрўғли дostonлари. Нашрга тайёрловчилар: Т.Мирзаев, З.Хусаинова. – Тошкент: Шарқ, 2006.

19. Гўрўғли. Ўзбек халқ дostonи. Раҳматулла Юсуф ўғли варианты. Нашрга тайёрловчи: Т.Мирзаев. – Тошкент: Тамаддун, 2012. – 20 б.т.

20. Ёқуббекова М. Ўзбек халқ кўшиқларида ўхшатиш. – Тошкент: Фан, 2003.

21. Ёқуббекова М. Ўзбек халқ кўшиқларининг лингвопoeтик хусусиятлари. – Тошкент: Фан, 2005. – 162 б.

22. Жуманазаров У. Ўзбек фольклори ва тарихий воқелик. – Тошкент: Фан, 1995. – 144 б.

23. Жўраев М. Ўзбек самовий афсоналари. – Тошкент: Фан, 1996. – 108 б.

24. Жўраев М. Ўзбек мавсумий маросим фольклори. Педагогика институтлари филология факультети талабалари учун ўқув қўлланма. Масъул муҳаррир: А.Мусақулов. – Тошкент: Фан, 2008, 12 б.т.

25. Жўраев М. Наврўз байрами. Ўзбек фольклоршunosлиги кутубхонаси. Масъул муҳаррир: Т.Мирзаев. – Тошкент: Фан, 2009, 12 б.т.

26. Жўраев М. Фольклоршunosлик асослари. Ўзбек фольклоршunosлиги кутубхонаси. Педагогика институтлари филология факультети талабалари учун ўқув қўлланма. Масъул муҳаррир: С.Йўлдошева. – Тошкент: Фан, 2009, 12 б.т.

27. Жўраев М., Шомусаров Ш. Ўзбек мифологияси ва араб фольклори. – Тошкент: Фан, 2001. – 136 б.

28. Жўраев М., Нарзикулова М. Миф, фольклор ва адабиёт. – Тошкент: Ўзбекистон Миллий кутубхонаси нашриёти, 2006, 184 бет.

29. Жўраев М., Расулова З. Миф, маросим ва эртақ. – Тошкент: Мумтоз сўз, 2014. – 320 б.

30. Жўраев М., Ўраева Д. Ўзбек мифологияси (дарслик). – Тошкент: Наврўз, 2020. – 546 б.

31. Жўраева М. Ўзбек фольклорида топишмоқ. – Тошкент: Фан, 2012, 5 б.т.

32. Жўраев М., Эшонкулов Ж. Фольклоршunosликка кириш. Дарслик – ўқув қўлланма. – Тошкент: Турон – иқбол, 2018. – 176 б.

33. Зарифов Х.Т. "Алпомиш" дostonининг асосий мотивлари // "Алпомиш" ўзбек халқ қаҳрамонлик эпоси. – Тошкент: Фан, 1999. – Б.24-46.

34. Зарифов Х.Т. Археология ва фольклор материалларини қиёсий ўрганиш масаласига доир» (нашрга тайёрловчи) // Ўзбек фольклоршunosлиги масалалари. 2-китоб. – Тошкент: Фан, 2010. – Б.42-49.

35. Зарифов Х.Т. Аршақ – шақ қаҳрамони» (нашрга тайёрловчи) // Ўзбек фольклоршunosлиги масалалари. 3-китоб. – Тошкент: Фан, 2010. – Б.14-30.

Adabiyotlar:

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ. – Тошкент: «Ўзбекистон», 2016. – 56 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017. – 592 б.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 февралдаги ПҚ-2789-сон «Фанлар академияси фаолияти, илмий-тадқиқот ишларини ташкил этиш, бошқариш ва молиялаштиришни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 24 майдаги ПҚ-2995-сон «Қадимий ёзма манбаларни сақлаш, тадқиқ ва тарғиб қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 1 ноябрдаги ПҚ-3990-сон «Халқаро бахшичилик санъати фестивалини ўтказиш тўғрисида»ги қарори.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 14 майдаги ПҚ-4320-сон «Бахшичилик санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисидаги» қарори.
7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 24 апрелдаги VMQ-304-сон «Бахшичилик ва дostonчилик санъатини янада ривожлантириш ҳамда такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори.
8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 13 январдаги «Алпомиш» дostonи яратилганининг 1000 йиллиги тўғрисидаги қарори // Ўзбекистон овози. – Тошкент, 1998. – 14 январь.
9. «Алпамыш». Узбекский народный героический эпос. Вступительная статья, составление, примечания Т.Мирзаева // Смятение праведных. Фольклор и литературные памятники Узбекистана. – М.: Художественная литература, 2009. – С.3-366.
10. «Алпомиш» – ўзбек халқ қаҳрамонлик эпоси (илмий мақолалар тўплами). – Тошкент: Фан, 1999.
11. Алпомиш. Ўзбек халқ қаҳрамонлик эпоси. Айтувчи Фозил Йўлдош ўғли. Нашрга тайёрловчи Тўра Мирзаев. – Тошкент: Фан, 1999. – 827 б.
12. Алпомиш (сўзбоши, матн, луғат). Нашрга тайёрловчи ва сўзбоши муаллифи: Т.Мирзаев. – Тошкент: Шарқ, 2010, 400 бет.
13. Алпомиш (дoston). Айтувчи: Фозил Йўлдош ўғли. Нашрга тайёрловчи: Т.Мирзаев. – Тошкент: Арт пресс, 2011.
14. Алпомиш. Ўзбек халқ дostonи. Пўлкан шоир варианты. Нашрга тайёрловчилар: Т.Мирзаев, Ж.Эшонқулов. – Тошкент: Тамаддун, 2012. – 25 б.т.
15. Аникин В.П. Теория фольклора. – М.: КДУ, 2007. – 432 с.

Jahon folklorshunosligining taraqqiyotida «tarixiy maktab» nazariyasining tutgan oʻrni. Folklorshunoslikdagi «tarixiy maktab»ning yuzaga kelishi va taraqqiyoti. Voqelikni epik talqin qilishda tarixiylik mezonlari. Tarixiy voqelik va uning folklor asarlarida badiiy talqini. Tarixiy voqelik va badiiy tasvir. Tarixiy maktabning asosiy vakillari va ularning ilmiy faoliyati. Tarixiy maktabning asosiy ilmiy qarashlari va xalq ijodini oʻrganishdagi ahamiyati.

Folklorning tarixiylik. «Folklor va hayotiy voqelik» - xalq ogʻzaki badiiy ijodiyotining mohiyati va muayyan janrlarning oʻziga xos tabiatini tushunishga asos boʻladigan dolzarb muammolardan biri sifatida. Tarixiy haqiqatning folklor asarlarida ifodalanishi. Folklor bilan tarixning oʻzaro munosabati masalasiga doir qarashlar xilma-xilligi. Tarixiy qoʻshiq, tarixiy rivoyat, tarixiy afsona va tarixiy dostonlar.

Folklor asarlarining tarixiy asoslari. Epik syujetlar va anʼanaviy motivlar genezisi.

Folklorning yuzaga kelishi va tarixiy taraqqiyoti. Qadimgi tasavvurlar, ibtidoiy marosimlar va inonch-eʼtiqodlarning folklorida aks etishi. Folklorning ijtimoiy hayotdagi oʻrni. «Tarixiy-folkloriy jarayon» tushunchasining mohiyati va talqinlari. Folklorning tarixiy taqdiri.

Oʻzbek folklorshunosligining yuzaga kelish tarixi va taraqqiyot bosqichlari

Oʻzbek folklorshunosligi – xalq ogʻzaki badiiy ijodiyotini oʻrganuvchi fan sifatida. Folklorni yozib olib, tadqiq etuvchi ilmiy yoʻnalishning shakllanish tarixi va taraqqiyot bosqichlari. Oʻzbek folklorshunosligi fanining yuzaga kelishiga asos boʻlgan ilk manbalar. Narshaxiy, Mahmud Koshgʻariy, Rabgʻoʻziy kabi olim va shoirlarning asarlaridagi ilk folkloristik kuzatishlarning bu yoʻnalishning kelib chiqishiga asos boʻlganligi. Folklor asarlarining ilk bor adabiy, tarixiy va ilmiy manbalarga kiritilishi. «Buxoro tarixi», «Devonu lugʻotit turk» kabi manbalardagi folklor yozuvlarining ilmiy tahlili. «Qissasi Rabgʻoʻziy»dagi afsona va rivoyatlar. Folklorshunoslik tarixi va uning taraqqiyot bosqichlari. Har bir davrning oʻziga xos belgilari.

Oʻzbek folkloriga oid manbalarning yozma adabiyot namunalari hamda adabiyot-tarixiy, ilmiy-maʼrifiy adabiyotlarda berilishi. Alisher Navoiy asarlarida folklor janrlari va folklor ijrochilari haqida maʼlumotlar. Bobur va oʻzbek folklori «Boburnoma»dagi etnofolkloristik kuzatishlar. XY-XIX asrlarda tuzilgan lugʻatlarda folklorga oid qaydlar: «Abushqa», «Lugʻati chigʻatoyi va turkiy usmoniy» va boshqa manbalar asosida. «Shajarai turk», «Shajarai tarokima», «Samariya» va boshqa tarixiy asarlarda oʻzbek folklorining aks etishi.

Turkistonda chop ettirilgan vaqtli matbuotda oʻzbek folklorining yoritilishi. Rus sharqshunoslari va etnograflarining oʻzbek folklorini oʻrganishga qoʻshgan hissasi. A.Divaev, N.Ostroumov, A.N.Samoylovich va boshqa olimlarning folkloristik kuzatishlari.

XX asrning boshida Oʻzbekistonda folkloristik izlanishlarning yoʻlga

qo'yilishi. Dastlabki ilmiy ekspeditsiyalar va ularning natijalari. H.Zarifov ilmiy faoliyatining ilk davri: o'zbek xalq baxshilarining aniqlanishi va o'zbek eposining yozib olina boshlanishi. O'zbek folklori namunalari ilmiy asosda to'plashga kirishish va xalq og'zaki badiiy ijodini o'rganishning nazariy asoslari ishlab chiqilishi.

Hodi Zarifov – o'zbek folklori asoschisi

H.Zarifov – o'zbek folklorshunosligining asoschisi. XX asrning 20-yillarida H.Zarifovning ilmiy faoliyati boshlanishi. Xalq baxshilarining aniqlanishi va ularning repertuaridagi asarlarni yozib olishning tashkil etilishi. H.Zarifovning tashabbusi bilan 1928 yilda O'zbekiston Maorif Xalq komissarligi Ilmiy sho'rosining O'zbeklarni o'rganish komiteti huzuridagi Etnografiya, folklor va arxeologiya bo'yicha ilmiy-tekshirish kabineti tashkil etilishi. 1929 yildan e'tiboran O'zbekiston Davlat ilmiy-tekshirish instituti tarkibida H.Zarifov rahbarligidagi Folklor bo'limining faoliyat yurgiza boshlashi. H.Zarifov tomonidan folklor asarlarini yozib olish metodikasining ishlab chiqilishi. Xalq ijodi asarlarini to'plash maqsadida tashkil etilgan ilmiy ekspeditsiyalarning asosiy natijalari. Folklor arxiviga asos solinishi. O'zbek folklorini to'plash va sistemalashtirishda H.Zarifov ilmiy faoliyatining o'rni.

Folklor asarlarini ilmiy o'rganishning nazariy asoslari yaratilishi. H.Zarifov – yirik eposshunos. H.Zarifov tomonidan o'zbek xalq dostonlarining tasnif qilinishi. Eposning tarixiy asoslarini o'rganishda H.Zarifov ijodiy faoliyatining o'rni. O'zbek folklori asarlarini nashr etish printsiplarining yaratilishi va xalq ijodi namunalari chop ettirish sohasida amalga oshirilgan ishlarning ma'naviy taraqqiyotda tutgan o'rni. H.Zarifov ilmiy faoliyatining o'zbek folklorshunosligi taraqqiyotini belgilovchi xususiyatlari.

O'zbek xalq dostonlari va uni ilmiy o'rganish muammolari

Epos va uni o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari. O'zbek xalq dostonlarining tasnifi, har bir turga mansub epik asarlarning o'ziga xos tabiati. Xalq dostonlarining tarixiy asoslari va shakllanish bosqichlarining folklorshunoslikda o'rganilishi. O'zbek eposi poetikasining tadqiq etilishi.

O'zbek folklorshunosligidagi xalq dostonlarini ilmiy o'rganishga bag'ishlangan asarlar tahlili. H.Zarifov, M.Afzalov, T.Mirzaev, M.Saidov, M.Murodov, A.Qahhorov kabi olimlarning eposshunoslikka oid ilmiy asarlari. Xalq dostonlarining yozib olinishi va ilmiy tavsiflanishi.

Dostonlar tasnifi. O'zbek xalq qahramonlik eposi «Alpomish» dostonining variantlari, tarixiy asoslari va poetikasi. XX asrning 80-90-yillarida eposshunoslik. Mustaqillik yillarida o'zbek eposshunosligining taraqqiyoti. «Alpomish» dostoni yaratilganligining 1000 yilligining nishonlanishi va o'zbek xalq eposining o'rganishning yangi bosqichga ko'tarilishi.

4	0-3	Savol bo'yicha aniq tasavvurga ega emas; Umuman javob yozilmagan; Noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan; O'quv adabiyotidan aynan so'zma-so'z ko'chirilgan	0-3
---	-----	--	-----

10.00.08 – Folklorshunoslik ixtisosligi bo'yicha baholash mezonlari

№	Umumiy ball	Tayanch doktoantura (PhD)ga kiruvchining bilim darajasi	Xususiy ball
Savol nazariy bo'lsa			
1	18-28	Qo'yilgan savollar mazmunan aniq yoritilib, demokratik islohotlar va jarayonlarning mazmunan mohiyati to'liq ochib berilgan;	8-10
		O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ma'naviy, til va adabiyotga oid, xalq me'rosini o'rganishga doir islohotlar tahlili va ularning amaliy samaralari, natijalari va hayotga tadbiiq etilishi bo'yicha mustaqil, ijodiy fikr mavjudligi;	6-8
		Javoblarda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan va umumiy xulosalar chiqarish qobiliyatiga ega;	4-6
		Imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan.	0-4
			18-28
2	13-19	Materialni chuqur tushunadi, savolga to'liq javob bergan, lekin ayrim noaniqliklarga yo'l qo'yagan, faktlarga to'g'ri baho bera olgan, mustaqil fikrlash va xulosalarni asoslay olish qobiliyatiga ega, javobda mantiqiy ketma-ketlikka amal qiladi, masalani hal qilishga umuman ijodiy yondasha olgan,	6-8
		Javobda doktorantura (PhD)ga kiruvchining mustaqil mushohada yuritish qobiliyati seziladi;	5-6
		Ijodiy yondoshuv mavjud;	2-4
		Muammoni tahlil qilish qobiliyatiga ega.	0-1
			13-19
3	4-8	Savolga javobda masalaning mohiyatini tushunilgan, ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan;	2-3
		Mushohada bayonida fikr tarqoqligi kuzatiladi;	1-2
		Javoblarda mantiqiylik tamoyili buzilgan;	1-2
		Tasavvurga ega, lekin tahlil yo'q.	0-1
			4-8

O'zbek xalq nasrini o'rganishning asosiy yo'nalishlari va ilmiy natijalari

O'zbek folklorining janrlar tarkibida nasriy turga mansub asarlarning tutgan o'zni. O'zbek xalq nasrining janrlar tarkibi va uning tasnifi; Xalq nasriga mansub folklor asarlarining o'ziga xos xususiyatlarining folklorshunoslikda o'rganilishi. Mif, ertak, afsona, rivoyat, latifa, naql, og'aki hikoya kabi janrlarning o'ziga xos xususiyatlari. Folklorshunoslikda nasriy turga kiruvchi asarlarni to'plab, nashrga tayyorlash va chop ettirish borasida amalga oshirilgan ishlar. Xalq nasri janrlarining genetik ildizlari, syujet tuzilishi, motivlar tarkibi, obrazlar silsilasi va badiiy xususiyatlari. B.Karimov, M.Afzalov, K.Imomov, M.Jo'raev, G'.Jalolov, X.Egamov kabi ertakshunoslarning tadqiqotlari. O'zbek xalq afsonalarining o'rganilishida K.Imomov, U.Jumanazarov, M.Jo'raevlarning o'zni. O'zbek xalq nasrining genezisi, badiiy xususiyatlari va tipologiyasi. Xalq nasrini tadqiq etishning istiqbollari. O'zbek xalq nasrini o'rganish va tarixiy qadriyatlarni tiklash muammolari.

O'zbek xalq qo'shiqlari va ularning folklorshunoslikda o'rganilishi

«Qo'shiq» atamasi va uning folklorshunoslikdagi talqini. O'zbek xalq qo'shiqchiligi an'analari va uning o'ziga xosligi. O'zbek xalq qo'shiqlarini tasnif qilish muammolari. O'zbek xalq qo'shiqlarini o'rganishning ilmiy printsiplari. O'zbek xalq qo'shiqlarini o'rganishning asosiy natijalari.

O'zbek folklorshunosligida xalq qo'shiqlarining o'rganilishi tarixi. M.Alaviya tadqiqotlarida qo'shiq janri talqini. Xalq qo'shiqlarining asosiy tiplari va ularning o'ziga xos belgilari. Qo'shiqlarda ijtimoiy voqelik va xalq ruhiyatining aks etishi. Xalq qo'shiqlarining to'planishi va nashr etilishi. Qo'shiqchilikdagi lokal xususiyatlar. Folklorshunoslikda xalq lirikasining tarixiy asoslariga doir masalalarning yoritilishi. Xalq qo'shiqlarining badiiy tabiati. J.Qobulniyozovning XX asr o'zbek xalq qo'shiqchiligi, S.Ro'zimboevning Xorazm xalq qo'shiqlari, A.Musaqulovning o'zbek xalq lirikasining tarixiy asoslari, M.Yoqubbekovanning o'zbek xalq qo'shiqlarini lingvopoetik tahlil qilish usullari, D.O'raevaning lirik qo'shiqlar poetikasi va yig'i-yo'qlovlar badiiyatiga doir ilmiy asarlari. Istiqbol davri xalq qo'shiqchiligi an'analarning o'ziga xosligi. Qo'shiq va uning folklor-etnografik jamoalar repertuaridagi talqinlari.

Folklorshunoslikda marosim folklorini tadqiq etish muammolari

Marosim folklori» tushunchasi va uning ilmiy talqini. O'zbek marosim folklori materiallarining to'planish tarixi. O'zbek folklorshunosligida marosim folkloriga oid materiallarni yozib olish va ilmiy tavsiflash. A.Alaviya va o'zbek xalq marosim qo'shiqlari tahlili. B.Sarimsoqov va uning o'zbek marosim folklorini

o'rganishdagi o'rni. M.Jo'raev va o'zbek marosim folklorini o'rganishning yangi kontsepsiyasi. Marosim folklorining etnografik jihatdan o'rganilishi. G.P.Snesarev, V.N.Basilov, T.Qilichev va boshqa etnograflar tomonidan o'zbek marosimlari folklorining tadqiq etilishi.

B.Sarimsoqov va M.Jo'raevning o'zbek marosim folklorini tadqiq etishga qo'shgan hissasi. Marosim folklorining tarkibi, asosiy janrlari, lokal belgilari va har bir janrning tarixiy asoslari. Kalendar' marosimlarning ichki tasnifi masalalari va mavsumiy marosimlar folklori poetikasi. So'z magiyasiga asoslangan marosimlar folklorining qadimgi tasavvurlar bilan aloqadorligi. «Sust xotin», «Yo Haydar», «Choymomo», badik, kinna janrlarining B.Sarimsoqov va M.Jo'raev tomonidan o'rganilishi. Oilaviy-maishiy marosimlar folklorining janrlar tarkibi. To'y marosim folklorining janrlar tarkibini tadqiq etish muammolari. «Yor-yor», «kelin salom», «jar», «kuyov salom», «alla» janrlarining o'rganilishi. O'zbek marosim folklorini to'plash va o'rganishda «Oq olma qizil olma» (O'zbek xalq ijodi. T., 1972); «Ostonasi tillodan» (T., Fan, 1993); «Oy oldida bir yulduz» (T., Adabiyot va san'at nashriyoti, 2000) kabi nashrlarning ahamiyati.

Marosim folklori poetikasi. Marosim qo'shiqlarida badiiy vositalarning qo'llanilishi, qofiya va vazn masalasi. O'zbek xalq marosim folklori janrlarining tarixiy asoslari, tipologiyasi.

Marosim folklori janrlarining hozirgi jonli an'adagi holati va keyingi taqdiri. An'ana va marosimlarda xalq milliy ruhiyatining aks etishi.

O'zbek xalq teatri an'analari va uning folklorshunoslikda o'rganilishi

O'zbek xalq teatri va tomosha san'ati an'alarining o'ziga xosligi, bu folklor an'alarining kelib chiqish tarixi va rivojlanish bosqichlarining tadqiq etilishi. O'zbek xalq tomosha san'atining asosiy turlari, ijrochilari va ularning repertuari. Masxarabozlik, qiziqchilik, muqallid va askiyachilik san'ati. Og'zaki drama va kulki-hikoyalarning mavzu yo'nalishi va syujeti. Askiya janri va uning turlari. Og'zaki dramalar poetikasi, syujet va motivlar talqini. Tomosha san'atining sinkretik tabiati. Xalq teatri an'alarining M.Qodirov tomonidan o'rganilishi. Uning asarlarida og'zaki drama, masxarabozlar va qiziqchilar repertuaridagi asarlar tahlili. R.Muhammadiev va askiya janrning tadqiq etilishi. Temur va temuriylar davrida tomosha san'ati. Xalq teatri an'alarining lokal tiplari va yetakchi ijodiy maktablari. Og'zaki drama va tomosha san'ati an'alarining ommaviy bayramlar hamda xalq sayillaridagi o'rni.

Tayanch doktorantura (PhD)ga kiruvchilar uchun sinov imtihonining javoblarini baholash umumiy mezonlari

Ball	Bilim darajasi
86-100	Javoblarda fanning mavzulari va savollari bo'yicha ijodiy fikrlash mavjud bo'lsa, mamlakatimizda demokratik islohatlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konstepstiyasidan kelib chiqqan vazifalarni bajarish yo'llari o'z aksini topgan bo'lsa, qo'yilgan muammoni yechish bo'yicha tavsiyalar bergan bo'lsa, savol bo'yicha javobda mustaqil mushohada yuritilgan bo'lsa, tavsiyalarni amaliyotga qo'llash tartiblari ko'rsatilgan bo'lsa
71-85	O'z javobida qo'yilgan savol bo'yicha mustaqil mushohada yuritgan bo'lsa, ularning mohiyatini deyarli to'liq ochib bergan bo'lsa, qo'yilgan muammoni yechish bo'yicha o'z tavsiyalarini bergan bo'lsa
55-70	Javobida fan bo'yicha variantga kiritilgan savollarga qisman javob bergan bo'lsa, asosiy tushunchalarga bergan izohi kam bo'lsada, mavjud bo'lsa
0-54	Javobida qo'yilgan savol mazmuni umuman yoritilmagan bo'lsa, izohlarmavjud bo'lmasa, ya'ni talabgor javobida qo'yilgan savollar bo'yicha umuman tasavvurga ega emasligi aniq bo'lsa
Izoh: Tayanch doktoranturaga kirish imtihonlari bo'yicha topshiriladigan birinchi fan (mutaxassislik yoki chet tili) umumiy balining 50% dan kam ball to'plagan talabgorlar keyingi bosqichga o'tkazilmaydi	